

СТАНОВИЩЕ

по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

на докторант **Йонко Данов Бонов**

в докторска програма „Християнска апологетика“ от професионално направление 2.4.
Религия и теология, Богословски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“,

Становището е изготвено от доц. д-р **Галя Вълчева Йорданова**, ШУ „Еп. Константин Преславски“, като член на научното жури по процедурата.

1. Данни за дисертанта

Йонко Данов Бонов е редовен докторант, отчислен с право на защита към катедра „Систематическо богословие“ при Богословски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Неговата дисертация е на тема „Християнската вяра и ценности в творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин“.

От представената автобиография е видно, че дисертантът има завършени две магистърски специалности – по *Българска филология* и по *Теология*, а като втора специалност в бакалавърска степен е завършил *История*, което говори за подчертан интерес към академично израстване. Владеенето на няколко чужди езици (английски, руски и украински) предполага безпроблемното ползване на научна литература в оригинал, което подпомага научно-изследователската му дейност.

В научно-изследователската си дейност дисертантът Йонко Бонов има участие в 2 научни проекта.

Научните му публикации по темата на дисертацията са три на брой. Има и издадени 3 книги за деца: "Възрастните питат", "Граматик в клетка", "Разходка с царски трон".

Има богата професионална дейност като издател и главен редактор на вестник и списание, както и преподавателски опит като преподавател по български език и литература в наши и чуждестранни училища.

Представените документи по процедурата отговарят на изискванията на ППЗРАСРБ и са добре подредени и комплектовани. Те удостоверяват необходимите академични и практически качества и постижения на докторанта Йонко Бонов в областта на богословската наука като цяло.

2. Обща характеристика на научните трудове и постижения на докторанта

Научните трудове на докторант Йонко Бонов имат отношение към систематическото богословие.

Представеният труд се състои от предговор, увод, три глави и заключение, използвана литература, приложение. Има обем от 367 стр. и с научно-критичен апарат от 736 посочки. Използваната литература е правилно е разделена на Извори, Съчинения (на български - 258 и на чужд език-8); преводи на латиница на творби на Йордан Йовков; преводи на латиница на творби на Елин Пелин.

В Предговора дисертантът Йонко Бонов представя личните мотиви за избора на темата на работата си.

В увода авторът обосновава актуалността на изследването, обекта, предмета, целите и задачите, разкрива методиката на изследването. Предложена е история на изследванията, свързани с разглежданите въпроси. Уводът представя ключовите въпроси и аспекти, които ще бъдат разгледани в по-нататъшното изложение. Той също така подготвя читателя за по-задълбоченото разглеждане на темата и създава контекст за разбирането на последващите аргументи и анализи.

Предметът на дисертационния труд е определен ясно: съпоставителен анализ на цялото творчество на Елин Пелин и Йордан Йовков в светлината на християнската вяра и ценности. Обект на предложеното дисертационно съчинение е новата българска литература от края на XIX до 40-те години на XX век, както и състоянието на българското духовенство през този период.

Целта на научното изложение е да изследва и да се направи проучване, освободено от класово-партийни квалификации, с последователна богословска аргументация, за да се стигне максимално до християнското светоусещане на двамата писатели като се потърсят духовните измерения на характерните художествени образи в литературното творчество на двамата автори. Според мен поставената цел е точно формулирана, а отделните етапи на изследването са представени като отделни задачи. Поставените задачи са многопластови. Най-важни от тях са: да се открият, коментират и анализират статии, студии и монографии, посветени на произведения на Елин Пелин и Йордан Йовков, които в идейно-тематично отношение имат допирателни с изследваната теза; да се открият от гледна точка на апологетиката християнската вяра и етични ценности в произведенията на Елин Пелин и Йордан Йовков, поставени върху библейска основа.

За постигане на поставените цели са използван следните методи - на сравнителния анализ, аналитичен метод, а като спомагателен метод е използван описателния.

В първа глава *„Йордан Йовков: човекът е грешник, благословен от Бога за разкаяние“* е представено разбирането на Йордан Йовков за войната и вярата. Йовков създава реалистични портрети на български войници от фронта, като в тях пресъздава важни аспекти от психологията и характера на българите, участвали в балканските войни. В тези разкази той изобразява и обобщава основни черти от моралния облик на тогавашните българи. Акцент се поставя върху основни черти от моралния облик на тогавашните българи. От портретните характеристики може да се направи извода, че българинът в условията на реална военна обстановка носи дълбоко в душата си източноправославната вяра и в живота си, и в отношенията си с околните се ръководи от християнските нравствени норми.

Втората глава е онасловена *„Елин Пелин: Грехопадналият човек – част от българската модерност“*. В нея докторантът анализира двойственото отношение на Елин Пелин към духовниците и вярата. Той изследва как писателят едновременно критикува религиозните фигури и заедно с това уважава вярванията, като подчертава сложността на неговото възприятие и отношението му към религията и християнските ценности.

Третата глава от дисертацията се занимава със сходствата и различието в интерпретацията на християнската тематика и нравственост в творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин. Акценти са поставени върху това как двамата автори тълкуват християнските ценности чрез своите герои. Дисертантът анализира как тези ценности се отразяват в поведението и действията на героите, като подчертава различията и сходствата в подходите на авторите.

В заключението се представят основните резултати от направеното изследване по темата.

Публикациите са свързани с темата на дисертацията и добре илюстрират нейното съдържание.

Представеният автореферат отговаря на изискванията.

Във връзка с научните публикации, представени за участие в процедурата, обобщавам следното:

отговарят на минималните национални изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в научната област 2. Хуманитарни науки и професионално направление 2.4. Религия и теология (Християнска апологетика);

няма плагиатство, което да е доказано по законоустановения ред.

3. Съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения на докторант, съдържащи се в материалите за участие в процедурата

Приносителите, които докторант Йонко Бонов представя са:

Първо: за първи път темата е поставена за систематично разискване в българската богословска наука, като е осъществен богословски анализ на християнските послания и моралните ценности в избрани произведения на Йордан Йовков и Елин Пелин.

Второ: прави се обзор на състояние на изследванията по отношение на двамата автори от най-авторитетните техни съвременници - литературни критици като Николай Райнов, Д. Б. Митов, Иван Богданов, Иван Мешков, Петко Тихолов, Георги Константинов, Михаил Арnaudов, Петър Динеков и др., които им посвещават отзиви, рецензии и анализи на новоизлезли книги.

Трето: използвани са редица неизвестни или забравени архивни материали от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, от научния архив на БАН, от Централния държавен архив, от библиотеката на Рилския манастир, което дава възможност за по-обективен анализ на текста.

4. Критични бележки и препоръки

Мога да отбележа следното:

- Прави впечатление, че в текста е използвано мн. число (напр. *целта е да проверим...с. 7*), което не трябва да се използва в научна разработка;
- Някои от авторите, посочени в *Използвана литература* са само отбелязани там, а в текста не са разработени;
- Във втора глава би могло да се представи по-подробно житейския път на Елин Пелин, за да може по-добре да се открие влиянието му върху творбите на автора.
- В *Заключението* прави впечатление, че е малко пресилен изводът на дисертанта, че „*От тези уникални разкази (цикъла „Под манастирската лоза“)* в нашата нова литература струи победата на християнската вяра,, че в тях е заключен есхатологичен смисъл.“ на стр. 334. По-скоро в тези разкази чрез различни персонажи и ситуации Елин Пелин представя сложността на човешката душа и взаимоотношенията

между хората в контекста на религиозния живот. Разказите са изпълнени с философски размишления и мъдрост, които подтикват читателя да се замисли върху смисъла на живота и духовните ценности.

- Приносите са формулирани твърде общо, неясно и е необходимо по-детайлно уточнение

Споделените мои наблюдения са добронамерени и не променят общото ми положително впечатление.

5. Лични впечатления за кандидата

Не познавам лично Йонко Бонов, а само чрез представената от него дисертационна разработка и публикации и затова коментирам само неговите изследователски умения. Към вече направената оценка на дисертационната разработка допълвам и добрата езикова култура.

6. Заключение за кандидатурата

След прочита на представените в процедурата материали, научен труд и публикации, както и след анализ на тяхната значимост и научноприложни приноси, заявявам, че научните постижения отговарят на изискванията на ЗРАСРБ докторантът **Йонко Данов Бонов** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения в областта на Пастирското богословие и може самостоятелно да провежда научни изследвания.

Заключение

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които имат своя принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за представения дисертационен труд, автореферат, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „**доктор**“ на **Йонко Данов Бонов** в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.4. Религия и теология (Християнска апологетика).

10.01.2025 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Галя Йорданова)